

ІНТЕГРУВАННЯ ПИТАНЬ ПРАВ ЛЮДИНИ У ЗМІСТ НАВЧАЛЬНИХ ПРЕДМЕТІВ СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНОГО ЦИКЛУ

A Автор розкриває важливість упровадження у зміст навчальних предметів суспільно-гуманітарного циклу підходу, заснованого на правах людини. Представлений матеріал із досвіду роботи за цим напрямом.

Ключові слова: інноваційність, права людини.

Лариса Махаріна. Интегрирование вопросов прав человека в содержание учебных предметов общественно-гуманитарного цикла.

A Автор раскрывает необходимость введения в содержание учебных предметов общественно-гуманитарного цикла подходов, основанных на правах человека. Представлены материалы из опыта работы по этому направлению.

Ключевые слова: инновационность, права человека.

Larissa Maharina. Teaching topic of human rights in liberal arts school subjects.

S Author of this article pays attention to the importance of the teaching human rights in school subjects of liberal arts. Some teaching materials from experience on this topic are presented.

Key words: innovation, human rights.

Актуальність. На сучасному етапі розвитку української держави постали нові вимоги до суспільства в цілому та кожної людини зокрема. Це зумовлено тим, що Україна є невід'ємною частиною європейського та світового співтовариства. І ті зміни та інновації, що відбуваються у світі, не можуть не торкнутися України. З іншого боку, наша країна потребує модернізації в усіх сферах життя, щоб нарешті відбутися як держава. Освіта і наука сьогодні стають пріоритетними факторами, що визначають розвиток усіх сфер життя будь-якої країни. Визначним фактором багатства і благополуччя країни є знання. Тож перед системою освіти постають особливі завдання. Сучасна школа повинна не тільки надати певну суму знань, сформувані вміння та навички, але й виховати учнів у системі ціннісних орієнтацій сучасного світу.

Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти визначає основною метою освітньої галузі «Суспільствознавство» – «забезпечення розвитку учня як особистості, що керується гуманістичними нормами і цінностями, усвідомлює себе громадянином України та успішно самореалізується в сучасному українському суспільстві» [1].

У Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року наголошується на ключових напрямках державної освітньої політики, якими є – «розвиток наукової та інноваційної діяльності в освіті, підвищення якості освіти на інноваційній основі» [2].

Інноваційність в освіті необхідно розглядати як здатність до оновлення, відкритість у сприйнятті нового. Інновацію сприймаємо як уже реалізоване нововведення.

Постановка проблеми. В контексті інноваційного навчання найчастіше звертаємо увагу на питання організації процесу навчання, використання різноманітних методів, прийомів, засобів навчання. Це є важливим для вчителя-практика. Але інно-

ваційні пошуки повинні бути спрямовані ще й у напрямку трансформації самого змісту суспільно-гуманітарних дисциплін.

Нині в Україні відбувається процес формування демократичної держави та громадянського суспільства. І в цих умовах зростає роль навчальних предметів суспільно-гуманітарного циклу. Необхідно дати учням знання про відносини людини і держави, формувати моделі поведінки особистості в демократичному суспільстві.

Виклад основного матеріалу. Важливе місце у формуванні правової та громадянської свідомості належить питанням розуміння прав людини. Світогляд людини не може бути повним і досконалим, якщо в ньому відсутні знання про права людини. Розуміння прав людини, вміння їх захищати, готовність просувати солідарну позицію в цій сфері робить людину активним суб'єктом громадянського суспільства.

Освіта у сфері прав людини повинна бути неперервною та всеохоплюючою. Навчати правам людини можна не тільки на уроках правознавства та курсу «Людина і світ», в яких передбачені такі теми. І на уроках історії України та всесвітньої історії є можливості для розгляду питань прав людини (додатки 1, 2).

Безумовно, що підхід, заснований на правах людини, поставить питання – чи готовий учитель до таких змін? Більшість учителів, навіть, маючи внутрішню мотивацію та ініціативу викладати права людини, відчувають непевненість у представленні цього матеріалу. Дехто говорить, що програма і так перевантажена. Але є нагальна потреба інтегрувати питання прав людини у зміст навчальних програм усіх предметів суспільно-гуманітарного циклу. Це буде сприяти формуванню соціальної компетентності та вихованню учнів у традиціях загальнолюдських цінностей.

Методичні рекомендації

Розгляд питання прав людини як елемент уроку всесвітньої історії в 9 класі

Ключові слова	Обов'язки держави і права людини
Предмет	Всесвітня історія
Підручник	Всесвітня історія: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл./ С.О. Осмоловський, Т.В. Ладиченко. – К. : Генеза, 2009.
Місце в предметі	Тема 1. Велика французька революція кінця XVIII ст.
Тема	Встановлення Республіки. Якобінська диктатура.
Форма	Фрагмент уроку. Робота з джерелами.
Назви джерел	Витяги з декрету «Про підозрілих» (17.09.1793) Уривки з роману А.Франса «Боги прагнуть»
Цілі	• формувати знання учнів про права людини; • розвивати навички критичного мислення; • сприяти осмисленню цінності прав людини
Завдання	• розглянути зміст ключових понять; • проаналізувати заходи якобінців в контексті прав людини; • визначити прояви порушення прав людини в період якобінської диктатури; • виховувати розуміння та прийняття принципів рівності і поваги до людської гідності
1. Учні працюють з текстом підручника (с. 30–31) та додатковими матеріалами	
	• Завдання: визначити, якими були заходи якобінців під час диктатури
2. Обговорення результатів роботи в загальному колі:	
	• Хто і чому визнавався підозрілим за декретом? Що чекало на цих людей? • Чи порушувалися права людини в законах якобінців та їх заходах? • Які саме права людини порушувались? • Якою була основна мета якобінців? • Чи можна реалізувати цю мету засобами, які здійснювали якобінці? Чому? • Якими є, на вашу думку, обов'язки держави щодо прав людини; • Чи можуть якісь аргументи виправдовувати дії влади, якщо вона порушує права людини?

Додаток 2

Витяги з декрету «Про підозрілих» (17.09.1793)

Уривок з роману А. Франса «Боги прагнуть»:

«У наступні дні Еварісту прийшлося одного за одним судити: дворянина в минулому, що знищив зерно..., трьох емігрантів, що повернулись до Франції..., чотирнадцять змовників бретонців – жінок, старих, юнаків, господарів і слуг. Злочини було доведено... Еваріст неухильно голосував за смертну кару, і всіх... відправили на ешафот»[3].

 Література

1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>
2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua>
3. Франс А. Боги прагнуть [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.e-reding.bz>